

Uwagi o rozprawach doktorskich

Wprawdzie przepisy ustawy o języku polskim dotyczące ochrony tego języka nie mają zastosowania do twórczości naukowej i artystycznej, jednak rezultaty tej twórczości, które są przedmiotem postępowania administracyjnego (jakim jest też przewód doktorski), stanowiącego wykonanie zadania publicznego, muszą w zakresie niezbędnym ze względu na cel postępowania spełniać wymagania ustawy o języku polskim, co odnosi się także do treści rozprawy doktorskiej, jako podstawy czynności dopuszczenia do obrony i samej obrony.

Zgodnie z Kodeksem postępowania administracyjnego, czynności administracyjne w postępowaniu (także więc w przewodzie doktorskim) powinny być utrwalone w aktach sprawy w języku polskim. Dotyczy to więc także rozprawy doktorskiej, która ma być albo przedstawiona w języku polskim, albo gdy jest w języku obcym (co jest dopuszczalne), powinien jej towarzyszyć w aktach autoreferat (wystarczająco obszerne streszczenie) w języku polskim.

Trzeba tu także przypomnieć, że zgodnie z przepisami ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz przepisami towarzyszącymi tej ustawie, rozprawa doktorska ma być wyłożona do powszechnego wglądu w celu zapoznania się z jej treścią, zaś obrona tej rozprawy ma charakter publiczny, co obliguje do zapewnienia dostępu do treści rozprawy i przebiegu czynności jej obrony w języku urzędowym obowiązującym w naszym kraju - z pełnym zapewnieniem w trakcie obrony rozprawy możliwości tłumaczenia wypowiedzi w języku obcym na język polski.

2. W sprawie przedstawiania cyklu publikacji zamiast rozprawy doktorskiej.

Pojawiła się sprzeczna z prawem praktyka odstępowania od obowiązku przygotowania i przedłożenia w przewodzie doktorskim rozprawy doktorskiej i zastępowania tej rozprawy przez cykl prac opublikowanych w różnym czasie, niekiedy z innymi autorami.

Taka praktyka narusza art. 13 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Ten przepis ustawy rozstrzyga, że rozprawa doktorska ma być przygotowana pod opieką promotora (jest to funkcja obsadzana w chwili wszczęcia przewodu), ma stanowić samodzielne rozwiązanie problemu naukowego lub artystycznego i być dowodem umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej.

Pojęcie rozprawy jest dość ściśle pojmowane w języku polskim i w omawianej ustawie nie rozciąga się na zbiór różnych prac przygotowanych w różnym czasie, w różnych okolicznościach, nie związanych zwykle z przewodem doktorskim. Nie ma tu analogii z rozprawą habilitacyjną, na co zwrócił uwagę też ustawodawca uznając za konieczne rozszerzenie pojęcia rozprawy o nową jej formę, tj. o cykl publikacji naukowych, czego nie ma w przepisach dotyczących rozprawy doktorskiej. Uwidoczniona w ustawie różnica w formach obu rozpraw nie jest przypadkowa.

Przewód doktorski i przewód habilitacyjny pełnią różne funkcje w procesie awansowym. Przewód doktorski jest m.in. obserwowanym procesem wykonywania pracy naukowej lub artystycznej, opracowywania jej wyników i prezentacji wyniku pracy w postaci rozprawy doktorskiej. Tylko w tych warunkach można ocenić samodzielność pracy doktoranta, jego umiejętność prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej, w tym zdolności napisania kompletnej rozprawy doktorskiej, jako jednej z ważnych cech kwalifikacji, zwłaszcza do zawodu naukowca.

Rezygnacja z wymagania takiej rozprawy nie jest więc zgodna z celami przewodu i sprzeczna jest zarówno z duchem, jak i literą przepisów ustawy.

Z tych samych względów niedopuszczalne jest uznanie za rozprawę doktorską merytorycznego udziału doktoranta w pracy zbiorowej, jeśli tą rozprawą nie jest jednoznacznie „wyodrębniona” i „samodzielna” część tej pracy zbiorowej (art. 13 ust. 4 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki).